

КАРЛ МАЙ ГУМЪТ

Превод от немски: Любомир Спасов, 1998

chitanka.info

АСАД БЕЙ, УНИЩОЖИТЕЛЯ НА СТАДА

От Средиземноморската зона до същинската Сахара, т.е. между символа на плодородието и цивилизацията и знака на безплодието и варварството, лежи северноафриканската степ, простираща се от Атлантическия до Индийския океан. Тя образува широк низ от плата и голи хълмисти вериги, чиито плешиви възвишения израстват от мъртвите води на солни езера. През лятото е покрита от шатрите и стадата на арабските номадски племена, но зиме лежи запусната под покривката на падащия и тук сняг.

Културата не е съумяла да си създаде тук едно трайно, спокойно кътче. По тези ридове най-много зърната на ечемика да получат някакво що-годе съзряване. А зъбите на гладуващите стада лакомо изгризват до корен всеки новопоявил се кълн. Нито къща, нито дърво предлагат на бродещото наоколо око благотворно място за отмора. Дребни парченца кварц и камънак покриват земята. Подвижните дюни, подхранвани от летящия пясък, пълзят крачка по крачка по скръбните площи, а където се покаже някаква вода, тя лежи в басейна си като мъртва маса, от която е изчезнал всякакъв жив, син тон, за да отстъпи място на неодошевена, мръсна сивота.

Бях напуснал крайбрежието, за да се заскитам в нерадостната самота на тези райони и после през Ауджила и Сива да стигна до Египет. Придружаваше ме само моят слуга Махмуд. Той беше обикалял надлъж и шир Ориента, говореше в удивителен миш-маш всички арабски и турски диалекти, напоследък беше служил в Алжир като водач на чужденци и сега бе встъпил в настоящото си положение, та да знаел най-сетне на кого принадлежи. Имаше истинска исполинска фигура на Голиат, което при най-вече стройните араби е изключителна рядкост, и притежаваше съответната на тези измерения мускулна сила. Тя всъщност ме бе накарала да го ангажирам. Но за жалост скоро стигнах до познание, че неговата липса на кураж е точно толкова голяма колкото физическата му сила. Въпреки своята енакова снага той беше пълзлив като заек. Задържах го само защото много добре

познаваше порядките в страната и беше бодър, жизнен компаньон, с когото човек можеше да си съкрати времето.

Яздеше едно много издръжливо, наистина, но дребно и дръгливо бедуинско конче, така че краката му едва ли не се влачеха по земята. Беше навесил по своята вдъхваща респект фигура всевъзможни оръжия умееше отлично да придава на лицето си такъв свиреп израз, че при подходяща възможност можех много добре да го ползвам за плашило.

Бяхме яздили целия ден. Сега слънцето клонеше към хоризонта и няколко стрелкащи се през разреждения въздух лястовици, които поетичният арабин нарича „Тхиур ел Дженнех“ (Птица на Рая), потвърдиха приближаването на вечерното време за отмора.

— Хамдуллилах (Слава на Аллах), сихди — въздъхна Махмуд и отметна към тила качулката на бурнуса си, която бе предпазвала лицето му от слънчевите лъчи.

Този бурнус някога си е бил бял, но сега имаше вид, сякаш е висял закачен половин столетие в някой комин и е бил здравата натъркан с парче сланина.

— Махмуд ел Кебир, Големия Махмуд, както бива наричан твоят храбър слуга от всички, които го познават, е уморен като пъдпъдък, прелетял морето. Кога ще слезем от конете?

Бях принуден да се усмихна — Големия Махмуд не се отказваше да се сравнява с пъдпъдък. Направих опит да го утеша:

— Мюезинът вика своето „Хай алас саллах“ (Подготви се за молитва) едва когато слънцето се потопи в пясъчното море. А след молитвата следва и почивката!

— Маалеш, това е нищо, господарю! Та сега е едва Аср, времето за тръгване на керваните, два часа преди вечерта. Твоят слуга Махмуд бен Мустафа Юсуф Лакуб Ебн Башар ще падне от коня, ако трябва още толкова дълго да язди. Седлото му гори между краката, сякаш има под себе си някое кьоше от Пъкъла! Имай милост към него и му позволи да слезе на земята!

Вместо какъвто и да е отговор аз подкарах в галоп моята берберска кобила. Той трябваше да ме последва, а аз дадох вид, че не долавам крепките, насъбрани от всички ориенталски езици думи, които мърмореше в брадата си.

Бях забелязал, че конят ми е разширил ноздри. Трябва да беше усетил влажен въздух и може би наблизо се намираше някоя от споменатите по-горе води, наричани биркет ел фехлате, мъртво езеро. Яздехме по едно меко спускащо се възвишение, което долу преминаваше в доста просторна равнина. Когато извадих бинокъла да я обследвам, съзрях една редица от шатри, в чиято близост пасяха овце и говеда. Имахме пред себе си чергарско арабско селище и можехме да бъдем сигурни, че ще намерим приятелски прием.

След кратко време достигнахме тъжното езеро, близо до което бе разположено селцето, и спряхме конете си още при първата шатра. Щеше да бъде непростимо оскърбление спрямо собственика, ако потърсехме прием в някоя от следващите. Жителят на пустинята е роден крадец и разбойник, но тачи толкова високо закона за гостоприемството, че никога не го нарушава.

Старият парцалив плат, който закриваше входа, беше дръпнат настрана и излезе един възрастен мъж. Той ни огледа с любопитен и учуден поглед. Почернялото му от слънцето лице беше прорязано от множество връзки, а сухата му снага бе силно приведена. Навярно наброяваше деветдесет години.

— Салам алейкум! — поздравих, вдигайки ръка към гърдите. — Имаш ли малко място за нас, където да подслоним глава за отмора?

— Мархаба иа сихди! (Бъди добре дошъл, о, господарю!) — отговори той просто, пристъпи до коня ми и хвана юздите, за да мога да сляза.

Сторих го. Наоколо не се мяркаше жива душа и само няколко любопитни женски глави надникнаха през леко отместените входни завеси.

— Къде са мъжете, на които принадлежат тези шатри? — попитах.

— Ще ти кажа — отговори той и приближи към мен с физиономия, която из един път беше станала много сериозна и тайнствена. Сви длани до ухото ми, прилепи уста до тях и прошепна толкова тихо, че едва можах да го разбера: — Познаваш ли Асад, Размирника? Познаваш ли Асад бей, Унищожителя на стада?

Кимнах утвърдително.

— От дълго време той преследва стадото ни, отмъква най-добрите животни и миналата нощ отново грабна едно говедо. Айб

алейху! (Позор за него!)

Можех да си обясня шепнещия тон. Арабинът изпитва изключителен респект от лъва. Докато могъщото животно е още живо, той го нарича с най-високопарни имена, за да не го оскърби и си навлече отмъщението му. Но когато е мъртво, нахвърля се с най-унизителни думи върху му, от които езикът на неговата страна притежава прекомерно богат запас. Той позволява дълго време да му отмъква най-добрите глави от стадото, преди да се реши да го нападне, защото това винаги коства поне един, но често и няколко човешки живота.

Иначе толкова храбрият син на пустинята никога не се осмелява, както дръзкият европейски ловец винаги предпочита да го прави, да нападне сам лъва. Напротив, събират се всички мъже от дуара, годни да носят оръжие, издирват бърлогата на Царя на животните, подмамват го да излезе с оглушителни резове, викове, свирки и изстрели и още с появата му започват да го обстрелват със своите дълги, неточни кремъклийки с колкото може повече куршуми. Лъвът никога не пада веднага. Дори смъртно ранен, той притежава все още достатъчно сила да се нахвърли върху един или неколцина и да си отмъсти кърваво за причинената му смърт.

Страхът, който изпитват тези хора от него, стига дори дотам, че при вземане решението за нападение говорят само шепнешком — смятат, че може да ги чуе. Ето защо старецът ми говореше толкова потайно и хвърляше при това много угрижени погледи към мястото, където трябваше да се състои приключението. Та нали Асад бей, лъвът, можеше да долови думите му!

При тази вест от мен изчезна всяка умора. В Дивия Запад на Америка вече бях заставал срещу някои диви зверове, гледайки смъртта в очите. Сега бях дошъл в Северна Африка, за да видя лъва. Но това желание въпреки всичките ми усилия досега беше оставало неизпълнено. Днес, без каквото и да е очакване, то можеше да бъде осъществено. Трябваше ли боязливо да се колебаея?

— Заеми, се с нашите животни — помолих. — Аз ще отида да потърся Емир ел Селселе, Господаря на земеръса!

Знаех, че лъвът бива наричан така заради мощния му рев.

— Говори по-тихо! — помоли старецът страховито. — Ако те чуе, изгубен си! Ще дойде насам и ще те разкъса на парчета.

— Аллах акбар! (Велик е Аллах!) — завайка се Махмуд, голиатът. — Да не се е вселил бесът в тебе, господарю, че искаш страшната котка, която има повече сила от сто шейтана, събрани на едно място, да ти изръфа месата и натроши костите ти?

— Нима Махмуд ел Кебир има страх и ужас в сърцето? — попитах го аз.

— Аз? Сихди, ако ме беше запитал някой друг, щях да го удуша на място. Махмуд бен Мустафа Юсуф Яакуб Ебн Башар никога няма страх и ужас, това го знаеш много добре. Но той не е млад и нито достатъчно тлъст. Лъвът хич няма да пожелае да го яде!

— Той няма да те изяде, ти ще останеш при конете!

Никой не беше по-радостен от тази заповед от него. За да задържи и мен, той се впусна в най-картинни описания на опасността, която ме очакваше. Нищо не помогна. Извадих двуцевката си. Беше мечкоубиец, закупена от „Фронт Стрийт“ в Сейнт Луис. Никога не беше ми изневерявала и всеки изстрелян от нея коничен куршум бе изпълнявал своя дълг. Знаех, че няма да ми засече, а това беше най-главното.

— Хамдуллиллах (Слава на Аллах) — рече старецът със зарадвана физиономия. — Аллах е състрадателен и милостив. Той те изпрати при нас и ще благослови оръжието ти!

Беше разпознал в мое лице европейца. Жителят на източните страни смята всеки франк, който носи пушека, за изкусен стрелец и има респект от него, защото знае, че притежава куража да излезе сам насреща на всяко диво животно.

След като се освежих след напрегнатата езда с глътка вода от поднесения мех, поисках да ми опише мястото, където се намираха неговите хора. От езерото се изкачваше нагоре по хълма едно все повече разширяващо се дере. Беше един от онези оврази, наричани вади, които при редките, но затова пък толкова по-силни порои, внезапно се изпълват с вода, но иначе са сухи и само по периферията си са обрасли с оскъдна растителност.

— Съвсем горе в тази Батн ел Хаджар, Утроба на камъните, се намира леговището на Господаря с голямата глава — прошепна старецът, посочвайки осеяната със ситен камънак, клисура. — Той скоро ще излезе, защото слънцето клони към заниз, а тогава трябва да

иде в Джехенната, Пъкъла! Тичай бързо! Ти си прочут сред синовете на лова и ще го убиеш!

Беше забавно с какви ласкателства опитва да нагласи нещата така, че лъвът да изяде мен вместо някого от жителите на селото. Дадох на Големия Махмуд още няколко кратки наставления и тръгнах.

Ако леговището на лъва действително бе в клисурата, то сигурно се намираше в горната ѝ част. За да стигна колкото може по-скоро там и избегна завоите, които правеше, закрачих директно от шатрите в предполагаемата посока на целта.

Правилно бях разчел нещата, защото едва се намерих в близост на горната част на вади, долових от дълбочината ѝ да се разнася ужасяваща гюрултия. Пристъпих бързо до лежащия пред мен ръб и сега можех да обгърна с поглед цялата ситуация.

По стръмния откос точно срещу мен се спускаше трънак от мимози, напълно обкръжен от кряскащите араби. Навярно лъвът се бе скрил вътре, защото намиращите се от горната част на гъсталака мъже търкаляха големи камъни, за да принудят животното да излезе. Бях поразен от този лишен от тактика метод да се ловува дивеч, който може да бъде повален най-добре през нощта, очи в очи и без всякаква дандания. Мъжете размахваха кремъклийки и ножове, чекнеха се от възбуда и опитваха да се окуражават с кресливи подвиквания.

В този момент забелязах в средата на шубрака леко движение. То стана по-силно и след броени мигове той излезе — не бързо, изскачайки поривисто по маниера на котките, а бавно, с уверени, величествени крачки. Разкошна тъмна грива се спускаше в безпорядък около главата и предната част на торса. Могъщата пискюлеста опашка се проточваше далеч зад него. Гледката наистина беше великолепна. Благородното животно стоеше и гледаше самоуверено бързо насочените към тялото му пушки и, както ми се стори, изпускаше презрителни искри от големите си кръгли очи.

Но ето че всички цеви избълваха огън, изстрелите прогърмяха. Обхвана ме ловна треска и повече с плъзгане, отколкото със спускане, полетях към дълбочината. Мъжете не забелязаха появата ми. Лъвът беше улучен от няколко куршума, но повърхностно. С два дълги скока се изстреля към най-близкия от враговете си. Повали го, постави предните лапи на гърдите му и надигна глава за рев, какъвто никога не

може да се чуе в някоя менажерия, а само от гърлото на истински волно животно. В следващия миг мъжът щеше да бъде разкъсан.

Без да ме е грижа за останалите, част от които бяха избягали, а другите стояха неподвижни от страх с празни кремъклийки, се втурнах право към лъва. Той ме забеляза и се отдръпна от жертвата си — нещо, което много рядко се случва. Коленичих и взех пушката за стрелба. Това, което изпитвах в момента, не бе страх или ужас, няма описание за чувството, обтегнало всяка моя фибра. Кръглите очи горяха унищожително към мен, опашката се изви издайнически. Мощните предни лапи се свиха, лека тръпка пробяга по снишеното тяло. Натиснах спусъка, а вторият заряд улучи животното, когато вече летеше във въздуха. Лъвът рухна по средата на скока, претърколи се няколко пъти насам-натам, потрепвайки, и замря неподвижен.

— Хамдуллилах, Аллах акбар! (Слава на Аллах, Аллах е велик!) — прозвуча от всички гърла. — Хаза несиб! (Това е дело свише!) Кучето, синът на куче, внукът на кучешки син, е мъртъв. Той падна опозорен, катурна се и умря без слава и чест! Нека ел дибб, чакалът, и ел табеа, гиената, го излапат, нека ел бюдж, могъщият брадат лешояд, разкъса бърливото му сърце и нека ел рхасал, газелата, поругае него и неговите бащи, него, който си отиде без кръв, борба и съпротива от Страната на живота. Доведете харирите (музикантите), нека освиркат с рабаба неговия резил!

От всички страни се разнасяха високи ликуващи викове. Арабите ритяха мъртвото тяло, налагаха го с юмруци, блъскаха го с приклади и заплюваха презрително муцуната му. Напрежението ме беше напуснало. Чувствах се, сякаш бях избегнал неминуема смърт, сякаш бях освободен от дълго, дълго пленничество и дишайки дълбоко, наблюдавах суетнята на темпераментните синове на тази знойна страна.

— Какъв късмет, че пристигна точно навреме! — прозвуча един глас до мен.

Беше мъжът, когото лъвът бе повалил. Имаше висока, суха, но жилава фигура и лице, загоряло почти до черно от слънцето. Големите остри, тъмни очи издаваха някаква особена светлина. Един гневен поглед от тяхна страна навярно би изкарал от равновесие и някой сърцат мъж; това не беше трудно да се забележи.

— Не аз, а Аллах го стори — отговорих. — На него единствено отдай честта!

— Да, на него честта, а на теб благодарността! — поправи се той, като плъзна остър, изпитателен поглед по мен. — Ти си чужденец сред децата на пустинята, нали?

— Дойдох от Франкистан, за да убия Асад бей, Унищожителя на стада.

— Ти го уби. Аллах ти е дал благословията и милостта си. Бъди мой гост. Аз съм бей ел урди, повелителят на бивака, който се намира там долу край водата. Ти ми спаси живота и ще намериш милост и прошка.

При тези загадъчни думи го погледнах удивено в лицето.

Той го забеляза.

— Кожата на Господаря с голямата глава е твоя собственост. Ти ще я получиш. Остави тези мъже тук и ела с мен, аз ще те водя!

Без да се оглежда за другите, закрачи напред. Последвах го надолу по вади. При изхода, където тя се отваряше при езерото, бяха вързани за колчета значителен брой камили. Те не бяха обикновени товарни животни, каквито човек може да получи за четиристотин пиастъра, а без изключение ездитни камили, истински хеджун, които много рядко се срещат в такъв брой и се купуват по за няколко хиляди пиастъра. Той спря.

— Ти се каниш да пътуваш в Бахр бела мах, Морето без вода, което вие наричате Сахара?

— Да.

— Имаш ли си вече джеммел, камила, каквато ти подобава?

— Не!

— Погледни това животно! То е хеджин, бишарин-хеджин, второ като него няма по цяла сахел. То е твое, подарявам ти го!

Поисках да възразя, понеже бях чувал за цената на една бишари, ала той ми даде знак да мълча с толкова повелителен поглед, че отложих протеста за по-късно. Сега продължи пътя си, тръгвайки пак пред мен.

Защо бяха скрити тези камили тук, в царството на лъва? Откъде тези наглед толкова бедни пастири имаха толкова множество скъпоценни животни? По каква причина бяха само ездитни и не

товарни? Защо бе говорил за милост и прошка там, където дължеше само благодарност?

Мъжът имаше зли очи. Не можех да си отговоря на тези въпроси и реших да бъда предпазлив.

ХЕДЖАН БЕЙ, УНИЩОЖИТЕЛЯ НА КЕРВАНИ

Керванът преди дълго време беше напуснал Ауджила и по мои сметки отдавна трябваше да сме достигнали Сива. Старият шейх ел джемали, както бива наричан старшият на камиларите, никак не ми харесваше. Неговият мрачен, отблъскващ характер не будеше доверие. Още завчера ни увери, че Сива е близо, а пък и днес не виждахме следи, които да говорят за близостта на оазис, или както го нарича арабинът „уах“. Последната капка вода беше отдавна погълната, меховете се спаружиха. Трябваше да ядем противното брашно от дуррха сухо, както си беше направо от торбичката. Атмосферата обгръщаше телата ни като разтопен бронз, а земята гореше като нажежено желязо.

Внезапно настъпи радостно оживление сред бавно мъкнещата се върволица на пътниците. Над гъсто забуления хоризонт се извисиха резките очертания на бленувания аух. Импозантните върхари на финиковите палми се възправяха един над друг на стройните си колони и леките перести колони се полюляваха плавно под надигания се пустинен вятър. След зеленината се къдреха вълните на прелестно езеро, а въздухът трептеше от влажните изпарения. Палмовите корони се отразяваха в проблясващата повърхност, камили газеха и гълтаха живителната течност, протегнали дълги вратове.

— Хамдуллиллах! (Слава на Аллах!) — завикаха наоколо. — Това е Сива! Господарят ни спаси, хвала и слава нему!

— Хауехн алейху иа Аллах! (Помогни им, о, Аллах!) — помоли се Големия Махмуд, който яздеше до страната ми. — Те са си изгубили разсъдъка от зноя и жаждата и смятат фата моргана, измамното отражение, за действителност!

Извади шишето, което беше изпразнено още преди четири дена, и го прилепи за хиляден път напразно до устата, за да извлече още една капка от подправената с цибиб вода.

— Остава си празно — проплака с въздишка. — Махмуд бен Мустафа Юсуф Якуб Ебн Башар ще си умре със сухо гърло!

Имаше право. Това беше фата моргана. Извадих картата и компаса, както често го бях правил напоследък. Пресмятането отново ме доведе до убеждението, че вече не се намираме на правия път. Насочих се за десети или двайсети път към челото на кервана до стария шейх ел джемали и му направих съответните забележки.

Той ги изслуша мълчаливо, но не отговори, а продължи да язди.

— Глухо ли е станало ухото ти — попитах аз, — или не искаш да слушаш?

— Аллах керим (Аллах е милостив), но търпението на човешката душа си има край — обади се най-сетне той. — Кой е боят, най-главният тук, ти или аз?

— Никой от двамата. Ти си водачът, ние сме ти се доверили и всеки може да те пита за пътя!

— Тогава върви, ако знаеш някой по-добър! Аз съм хаджи, един угоден на Аллах мъж, а ти си гяур, неверник, когото Аллах ще проводи в Пъкъла. Махай се, ти ме омърсяваш!

В следващия миг камилският ми камшик процепи въздуха и така здраво го перна през лицето, че по него тутакси набъбна дебела дамга.

Той смъкна рязко дългата кремъклийка от рамото и я насочи към мен.

— Келб, куче, умри!

Не натисна спусъка. Револверът, който бях отправил към него, го възпря. Но едва бе минала минута, около нас се образува застрашителен за мен кръг.

— Той удари един вярващ, един хаджи, трябва да умре! — извика шейхът. — Аз съм бил два пъти в Мека, Града на Пророка, три пъти в Медина, Покрития със слава, и съм се молил в Джидда, където лежи погребана Ева, майката на човешкия род, петстотин стъпки дълга и дванайсет стъпки широка. Какво обаче е сторил той и на кое угодно на Аллах място е бил? Той е един франк, който се моли на Иса бен Мериам, Исус, синът на Мария, и ме удари в лицето. Той трябва да умре!

Знаех, че при обикновени обстоятелства рискувах с този прибързан удар живота си, но нямах намерение, както за съжаление го правят мнозина европейски пътешественици, да позволя безнаказано

да ме оскърбява един фанатизиран и невеж човек само защото стоя сам срещу него и хората му. Представителят на една цивилизована нация е длъжен при всякакви обстоятелства да защитава нейната чест, а аз нямаше защо да се страхувам от тези изнемогващи от жажда хора. Сравнително добре си бях запазил силите и имах повече сигурни куршуми, без изобщо да държа сметка за Махмуд, отколкото те в своите дълги и безопасни огнестрелни оръжия.

— Затваряй си устата, съвършенство на цялата благочестивост — отговорих по тази причина, — в противен случай ще те застрелям! Ти си хаджи, поклонник, който е странствал само от Ауджила до Мека и от Мека до Ауджила, а аз съм бил във всички страни по земята и съм видял градове и хора, чиито имена никога няма да чуеш. Мислиш, че един франк ще се страхува от теб? Един-едничък мъж от Франкистан е по-мъдър и умен от сто шейх ел джемали, защото има при себе си един дух, който познава всички места и го води по всички пътища дори и когато още не е стъпвал там. Виждаш ли как духът трепери от гняв, задето ни водиш по грешен път?

Тикнах му компаса под носа и той отпрати очи с безкрайно удивление към него. Ориенталецът е във виеша степен суеверен и обича да се изразява по пищен начин. Така че аз знаех какво върша, употребявайки такова самохвалство, за което в родината бих бил сърдечно осмян. Сега продължих:

— Виж тук! Тези два револвера, за които никога не си чувал, изяждат дванайсет мъже, тази пушка премахва двамина, а тази карабина „Хенри“, чието име и един път не е достигало до ухото ти, ще коства живота на двайсет и пет вярващи, ако се осмелите да ме докоснете. Бог да ти съхрани разсъдъка и да те оздрави, защото иначе ще те събера с твоите деди, макар да си бил дванайсет пъти в Града на Пророка. Един шейх ел джемали, който не познава пътя си, е по-лош за странника и от самура, гибелния пустинен вятър. Махни си пушкалото, че да не те смъкна с изстрел от гърба на тази джемел, която е по-умна и разсъдлива от своя господар!

Тези думи имаха незабавен ефект. Той заметна пушката отново на гърба и понечи да продължи прекъснатия път.

— Стой, иа, Ибн Сюлейман (о, наследник на Соломон), още не сме свършили! Ти каза, че сме на правия път. Кога ще стигнем в Сива?

— Утре, още преди захождане на слънцето.

— Добре! Ние ще продължим да те следваме, но ако утре до залез-слънце още не сме видели уах, слънцето на твоя живот ще залезе, заклевам се в брадата на вашия Пророк и в Исус, Разпнатия, когото вие наричате Иса бен Мариам!

Обърнах камилата и се насочих обратно към края на колоната. За момента опасността бе отклонена от мен, но можеше пак да се върне.

Знаех, че шейхът ще направи всичко възможно да си отмъсти за нанесеното му оскърбление. Неговите единовеци се чувстваха, сякаш е било отправено лично към тях. Но от една страна, напреженията и лишенията ги бяха обезсилили и обезкуражили, а от друга, бях възбудил недоверието им към него с твърдението, че ни води в погрешна посока. Следвах го мълчаливо и мрачно. Той беше мюсюлманин, те му се бяха доверили, но знаеха превъзходството на европейското образование и поради това не можеха така лесно да отминат моето обвинение. Сигурно тайно бяха решили засега да не вземат ничия страна, а спокойно да дочакат развоя на събитията.

Обичайното време за разполагане на бивак още не беше настъпило, но всеобщата умора бе достигнала такава степен, че скоро трябваше да спрем. Камилите бяха разтоварени и вързани за колчета, шатрите бяха разпънати и оскъдната вечеря взета. Неколцина си легнаха да почиват, а другите насядаха в кръг с подвити крака — поза, която турчинът нарича „рахат отурмак“, почивка на крайниците — за да дадат израз на унилото си настроение. У тях се бе породило ужасно опасение. Вече често се бе случвало кервани да тръгват от Ауджила за Сива, без да постигат целта си. Те биваха нападани и унищожавани от страшния Хеджан бей с неговия гум, както наричаха разбойническите кервани. Но костите на избитите никога не биваха намирани по пътя, а далеч настрани в пустинята. Нещастниците или са били подмамвани от разбойниците да се отклонят от правилната посока, или са били отвеждани на гибел от безсъвестни водачи. Какво ли, ако отивахме сега към същата съдба? Това бе ужасяваща мисъл, защото се знаеше, че Хеджан бей не оставя живи хора, затова и биваше наричан не другояче, а Унищожителя на кервани. Тъжният разговор не трая дълго. Изтощението си каза своето и скоро всички, с изключение на поставената стража, спяха със съня на праведния. Аз също се изтегнах на постелката си, но не можах да намеря покой, понеже тревогата за нашето положение отново и отново отваряше уморените очи.

По едно време до ухото ми се донесоха от далечина звуци, които изцяло ме разсъниха. Вярно, те бяха приглушени от разстоянието, но за наострения слух все пак доловимо добре прозвуча лаещото „и... ау“ на чакала и междувременно хиената изръмжа своето дълбоко и дрезгаво „омму“. Ослушах се напрегнато и установих, че не съм се измамил. Сkochих. Наблизо трябваше да има вода, защото тези животни всеки ден се нуждаят от своето и поради това никога не се осмеляват да навлязат твърде далеч в безводната пустиня.

Отметнах завесата на шатрата и излязох. Големия Махмуд стоеше вън. Звуците бяха привлекли и неговото внимание.

— Чуваш ли джиновете, злите духове на пустинята, сихди? — попита тихо. — Те подлъгват странника към гибел, ала Махмуд бен Мустафа Юсуф Якуб Ебн Башар няма да се остави да бъде измамен. Той чува, че гласовете не идат от чакала и хиената и ще остане да си лежи в шатрата.

Пропълзя отново под ниския брезентов навес, който си беше стъкмил, а аз останах заслушан. Звуците пак се разнесоха, но този път и аз долових, че не бяха естествени. Но бях твърде далеч от мисълта да ги приписвам на зли духове. По-скоро бях убеден, че произхождаха от човешко гърло.

Какво трябваше да означава това? Бяхме се отклонили от верния път и аз нямаше как да не помисля за Хеджан бей. Взех си оръжията и се упътих към шатрата на шейх ел джемали. Той не беше там. Потърсих близката стража. Мъжът се беше свлякъл от изтощение на земята и спеше.

— Бисмиллах иа раджал! (В името на Аллах, ставайте, мъже!) — провикнах се аз. — Хеджан бей, гумът е наблизо!

В миг бивакът се оживи и всички се юрнаха към камилите, за да ударят на незабавно бягство. Противопоставих се на безразсъдните. Та нали и бездруго щяха да загинат, ако в страха си се разпилееха из мъртвата пустош. Само след дълги предупреждения и молби успях да ги отклоня да останат. Но имаха такъв страх от Унищожителя на керваните, че с голяма неохота посегнаха към оръжията. Спокойствието, което се опитвах да запазим, в крайна сметка им импонира. Вслушаха се в напътствията ми и се върнаха в шатрите, за да се отбраняват под тяхно прикритие. Но за мен зад платнището нещо не ми даваше мира; нещо ме подтикваше да изляза и да се убедя дали

предположението ми е правилно. Оставих си само ножа и револверите, дългоцевните оръжия щяха само да ми пречат.

Беше тъмна нощ, но звездите на южното небе все пак пръскаха достатъчно светлина, за да може човек още от известно разстояние да забележи някой по-голям предмет. Избягвайки всякакъв шум, се запромъквах в посоката, от която бях чул лая. Още не бях стигнал кой знае колко далеч, когато долових тихо приближаващи стъпки. Хвърлих се на земята. Появиха се двама мъже и спряха близо до мен. В прериите на Северна Америка често се бях озовавал в подобно положение, само че тук вместо към червенокожи се промъквах към двама араби. Подготвих се за нападение и измъкнах ножа.

В единия разпознах шейх ел джемали. Кой беше другият? Това веднага щях да узная.

— Имаш при себе си един франк, казваш? Силен и храбър ли е?

— Има кураж и много оръжия. Притежава също един добър дух, който му показва пътя. Но ти ще го надвиеш, о, Хеджан бей!

— Спи ли?

— Спи, всички мъже спят. Ако твоят гум остави камилите си и потайно приближи пеша, никой няма да може да ви се изплъзне. Броят ви е по-голям от нашия, но едно шумно нападение все пак ще коства живота на неколцина от вас.

— Твоята уста казва истината. Хайде, покажи ми бивака. После ще се върна и ще доведе унищожителите на кервани!

Шейх ел джемали не можа да го последва. Аз скочих, пипнах го за врата и захвих ножа до дръжката между плещите му. Предателят издаде само един къс, придихателен звук и се срина на земята.

Хеджан бей долови шума и се обърна. С извадения незабавно от раната нож аз се хвърлих към него. Под неочаквания сблъсък той падна на земята. Коленичих върху него, склещих с лявата ръка гърлото му и приближих острието до очите му.

— Хеджан бей, смъртта ще те погълне, ако помръднеш и един крайник само!

Страхът беше овладял този толкова страшен човек. Той лежеше напълно неподвижен под мен.

— Аз съм франкът, за когото ти говори шейхът. Моят нож му въздаде наградата и ще пронизе и твоето сърце, ако не ми се подчиняваш!

— Какво искаш? — прогъргори оня от притиснатото гърло.

— Изслушай ме! Аз не се стремя към смъртта на ближния и ти можеш да си спасиш душата, ако направиш това, което поискам от теб! Познаваш ли пътя на керваните за Сива?

— Да — отговори той.

Трябваше само в края на всеки мой въпрос да му отпускам толкова въздух, колкото му беше необходим за отговора.

— Ще ни оставиш ли безпрепятствено да си тръгнем и с цялото си имущество?

Той замълча и се напрегна да се освободи. Незабавно опрях острието на ножа в гърдите му.

— Да умреш ли искаш, Хеджан бей?

Преустанови опита. Заплахата беше сериозна, разбра го.

— И тъй, оставяш ли ни да си вървим с цялото имущество? Отговаряй, няма да чакам повече от три секунди!

— Да.

— Ще ни придружаваш и закриляш с твоя гум, докато вече не можем да се заблудим?

Той повтори предишната маневра, но беше принуден да се подчини.

— Да.

— И ще ни снабдиш с храна и вода от вашите торби и мехове?

— Да — изскърца зъби разбойникът.

— И няма да правиш опит да нарушиш думата си?

— Няма!

— Закълни се, че ще удържиш това, което обеща!

Сигурно се беше надявал, че ще го освободя без клетва, а после естествено да нехае за обещаното. Но се видя излъган и напрегна всички сили да ме отхвърли. Сега го стиснах още по-здраво и опрях острието малко по-осезаемо върху областта на сърцето.

— Заклевах ли се?

— Заклевам се — изшушна със стаен гняв, понеже не виждаше друг изход.

— В брадата на Пророка?

— В брадата на Пророка!

— Добре! Изправи се, Хеджан бей, и тръгвай с мен към бивака. Ти стоиш под моя закрила и косъм няма да падне от главата ти!

Той стана от земята. Сигурно за пръв път Унищожителя на кервани бе лежал под враг, а изключителната отстъпка, с която беше откупил живота си, трябва да му се бе сторила във висша степен унизителна. Постоя известно време неподвижен под този товар, но когато попитах:

— Страхуваш ли се да тръгнеш с мен? — прозвуча късият, рязък отговор:

— Хайде!

И закричи до мен по пътя, по който бях дошъл.

Моето предположение, което преди малко ме бе извело от бивака, напълно се беше потвърдило. Шейх ел джемали бе свързан с Хеджан бей, а животинските гласове бяха уговорен сигнал.

Когато стигнахме до моята шатра, разбойникът спря изненадано. Камилата ми бе станала от мястото си и високият ѝ силует се очертаваше много ясно на звездния хоризонт.

— Една бишари... една бишарин хеджин? Арабинът не продава такова животно! Как е стигнало до ръката ти, франк?

Говореше високо. При прозвучаването на неговия глас животното вдигна глава и приближи, доколкото му позволяваше държащото го към колчето въже. Той пристъпи бързо и улови оглавника.

— В името на всички шейтин, живеещи в Пъкъла, това е моята бишари, която аз... — прекъсна се и приближи към мен да ме огледа по-внимателно, отколкото го беше сторил преди. — Ти си това... ти си наистина! Това е изпитание от Аллах, тъй като ще бъде безчестие да си взема онова, което съм ти дал. Хеджан бей няма защо да се срамува, че ще придружава и закриля един мъж, който се е радвал при него на свещеното право на госта и е умъртвил Господаря с голямата глава. Той сега с драго сърце и воля ще сдържи своята дума!

Аз също едва сега познах бей ел урди, който преди време бе лежал под лъва и бе спасен от смърт благодарение на моята намеса. Бях останал няколко дни при него и на сбогуване бях принуден да приема камилата. Едва сега можех да си отговоря на въпросите, които си бях задал в онзи ден при спускането ни по вади. Затова значи бе говорил за милост и прошка — в неговия бивак бе опасно да се влиза. И затова притежаваше все бързоноги ездитни животни — пустинният разбойник няма необходимост от бавни и неповратливи товарни

камили. И той ги бе скрил във вади, за да не привлече вниманието на евентуалния посетител върху своя същински занаят.

Моето завръщане накара Големия Махмуд да изпълзи изпод своя навес.

— Сихди, кажи кого водиш тук?

— Погледни го сам!

Той го стори.

— Аллах акбар! (Аллах е велик!) Та това е благородният бей ел урди, при когото Махмуд бен Мустафа Юсуф Яакуб бен Башар закла и изяде най-тлъстата овца, която някога му се е падала!

— Той е — потвърдих аз, усмихвайки се на спомена на гладния слуга. — Той лежи с кервана си наблизо и ще ни отведе до Сива.

— Бйсмилах, това е добре! Значи ще получа нещо в моето шише — то е бом бош, съвсем празно!

Повиках мъжете и им съобщих онова, което сметнах за добре. Тялото на шейх ел джемали бе отстранено незабелязано от тях. От случилото се не узнаха нищо — бях го обещал на бей ел урди — и сметнаха шейха за избягал, понеже ни е водил погрешно. Разбира се, щеше да се вдигне голяма шумотевица, ако хората в Сива научеха, че Хеджан бей е бил принуден да стане закрилник на тези, чиято гибел преди туй е замислял. Но аз с удоволствие щях да си държа устата затворена, защото трябваше да съм радостен, задето съм се отървал толкова лесно от превъзходящия ни по сила гум.

Насила постигнатата с ножа клетва бе спазена. Получихме всичко необходимо и пристигнахме благополучно в Сива. Но половин ден по-рано се сбогувахме с нашия, при други обстоятелства толкова опасен съпровод. Предводителят погали за последен път бишарин хеджин и заговори със сериозно лице:

— Раббена халик! (Бог да те пази!) Ти надви два големи бея — Асад бей, Унищожителя на стада, и Хеджан бей, Унищожителя на кервани. Стреляй по Господаря с голямата глава колкото си искаш, но за в бъдеще се пази от гума, защото Аллах рядко се съгласява един от неговите вярващи да бъде победен от някой другоземец. Салам алейкум! (Мир и благоденствие на теб!)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.